

Nyílt levél dr. Csákány Béla rektornak, a TTK és a JTK hallgatóinak, valamint KISZ-vezetőségének

Tisztelt Rektor úr, tisztelt oktatók és hallgatók!

A BTK hallgatói kari gyűlése 1986. október 2-án megtárgyalta az új rektori tervezetet, benne a tanév időbeosztásának kérdését. 1986. nyarán a JATE KISZ egyetemi bizottsága jelezte a rektornak, hogy nem ért egyet az új időbeosztással. Az Egyetemi Tanács 1986. július 7-én megtartott ülésén az 1986/87. határozatában javasolta felülvizsgálni az 1986/87. tanév időbeosztása címen kiadott rektori utasítást. Ennek ellenére a rektor az érvényes jogszabállyal ellenkező bevezette ezt az időbeosztást. Mivel a rektori vezetés a hallgatói fórumokat nyilvánvalóan kikérte, s kizárta a demokratikus véleménynyilvánítás mindenfajta lehetőségét, a BTK kari KISZ-vezetősége és kari gyűlése tiltakozik ez ellen az antidemokratikus határozathozatal ellen. Sérelemnek tartjuk, hogy a tanrendbe, amelynek egy közösen elfogadott tervezetnek kell lennie, vitapontok kerülhettek. A rektori tervezetből egyetértünk az oktatás színvonalát javító 14 hetes szorgalmi időszakkal, az értelmetlen őszi mezőgazdasági munka eltörlésével. Nem tartjuk célravezetőnek azonban az oktatási fegyelem megszüntetésére szánt eszközöket: az őszi szünet eltörlését, a vizsgaidőszakok megnyirbálását és a szeptemberi vizsgaidőszakok eltörlését vagy csupán utóvizsga-időzakként való alkalmazását. Az egyes karok sajátosságait figyelembe nem vevő uniformizálás karunkon elégedetlenséget, meg nem értést és végső soron károkat okoz. Az az állásfoglalásunk, hogy a tanév időbeosztásának elkészítésénél a dékánok nagyobb szabadságot élvezzenek. Ha a bölcsésztudományi kart tekintjük, igen heterogén kép tárul elénk. A harmadik évfolyamnál tart az új tantervi reform. Az első három és a negyedik-ötödik évfolyam abban azonban egységes, hogy vizsgakövetelményeiket még a teljes, jelenleg is érvényben levő vizsgaidőszakhöz méretezték. Azok az előfeltételek sem adóttak (32 órás heti óraszám, jegyzetelátás javítása, a vizsgák számának racionalizálása), amelyeket az egyetemi vezetés a vizsgaidőszak csökkentése érdekében elengedhetetlennek tartott.

Nézzük a vitás kérdéseket! Az őszi szünet a bölcsészkaron igenis funkciókkal rendelkezik. A szorgalmi időszak a szemináriumról szemináriumra való felkészülést jelenti, amit hétről hétre csak csökkenő intenzitással lehet végezni. Ezt a monotonitást törte meg eddig az őszi szünet, lehetőséget biztosítva egyrészt a pihenésre, másrészt az évfolyamdolgozatok és referátumok elkészítésére, a zárthelyiekre való felkészülésre. A szünet után az oktatók követelményei érezhetően megnöttek, tehát az oktatók is építettek az önálló könyvtári munkára, amelyet a legintenzívebben ebben az időszakban végezhetünk. Azok a hallgatók, akik az ország távoli részeiben laknak, sok esetben ekkor tudnak először hazamenni. Ha nem lesz őszi szünet, ők érthetően csinálni fognak maguknak, az órától való hiányzás pedig a tanulás színvonalát éppen hogy nem emeli, hanem csökkenteni fogja. Azok a hallgatók, akik részkepzesen vettek részt az elmúlt félévben, ebben a félévben teszik le a múlt félévből hátramaradt vizsgáikat a második szaktárgyukból. A vizsgákat az évfolyami vizsgaidőszakig kell letenniük. Az őszi szünet alatt tudnak ők is jelentősen előrehaladni a vizsgaanyag elsajátításában,

mert az adott szorgalmi időszakban ráadásul megemelt anyagmennyiséggel kell megbirkózniuk. Hogy az őszi szünet nem szegedi specialitás, hadd tegyük hozzá, hogy például Debrecenben nemrégén vezették be. Állásfoglalásunk ezzel kapcsolatban a következő: annak érdekében, hogy a 14 hetes szorgalmi időszak teljesíthető le-

jelentene, hogy bár a stressz-állapot ideje csökkenne, viszont intenzitása alaposan felülmúlja a jelenlegi szintet, s ez hosszú és rövid távon egyaránt károsabb lenne a hallgatók egészségi állapotára.

A rektori vezetés elképzelései közt szerepel az is, hogy azok a hallgatók, akik az adott vizsgaidőszakban 7

egyetem állami vezetésének részéről, ha az oktatás színvonalának javítását célzó kijelentések mellett csak egy színtig engedné elmélyedni a tananyagban az érdeklődő hallgatókat.

Sokszor hangsúlyozta a rektor azt is: ő is úgy képzeli el a vizsgaidőszakot, hogy a szorgalmi időszakban a hallgató elsajátítja a vizsgák

megtanulni, amit a szemináriumra való készüléssel mellett irreális elvárás lenne teljes egészében a szorgalmi időszakban megkövetelni. Hangsúlyozzuk: ezt a rendszert jók tartjuk, hiszen a tudásanyag csökkentéséhez vezetne, ha az előadások és szemináriumok anyaga teljesen megegyezne. Belátható, hogy igen nehéz, gyakorlati-

degradálását, mondván, hogy túl sokan halasztanak vizsgát ősze — a rektor véleménye szerint — indokolatlanul. Hogy ezt a meggyőződését a rektori vezetés mely karok tapasztalataira alapozza, nem világos. Az említett petícióból az is kiderül, hogy némely szakokon a vizsgák száma rendkívül magas, s ez főleg a szigorlatok esetében rendkívül nagy megterhelést jelent a hallgatóknak, s a leggyakrabban ezért halasztják el vizsgáik nagy részét. Másrészt azok kényszerültek erre a lépésre, akiknek valamelyik vizsgájuk nem sikerült.

Egyébként a rektori tervezet magáról az utóvizsgáról és annak hatásairól elfeledkezik. A törvényes rendeletek szerint — amíg az új TVSZ el nem készül — a sikertelen vizsgát megismételni csak bizonyos számú nap után lehet. Ha esetleg valaki két tárgyból is megbukik a vizsgán, utána nem lesz ideje levizsgálni, kifut az időből. Amikor az őszi eleji KISZ-vezetőképző tábortan ezt az érvet hozták fel, Bodnár László oktatási rektorhelyettes azt válaszolta: ha valaki nem tudná az anyagot a vizsgán, mindegy, mikor megy utóvizsgálni, sem két, sem öt nap múltán nem fogja tudni. (Ezek szerint a következő — logikus — lépés az utóvizsgarendszer eltörlése lesz.)

A leírtak alapján a BTK kari gyűlésének a következő konkrét javaslati, amelyekre választ várunk, s melyeknek figyelembevételét a végleges döntéshozatalnál nyomatékosan követeljük, a következők:

1. A tanév időbeosztásánál a dékánok kapjanak nagyobb szerepet, a szorgalmi időszak legyen 15 hét, a vizsgaidőszak pedig 6 hét. A tanév részletes beosztása kerüljön kari hatáskörbe!
2. Ezzel összefüggésben maradjon meg az őszi szünet eredeti formájában és hosszúságában.
3. A vizsgaidőszak maradjon változatlan és mindenki-re nézve egyenlő hosszúságú, függetlenül attól, hogy kinek hány vizsgája van. Előbb a változás feltételei legyenek adóttak (32 órás limit bevezetése, a jegyzetelátás helyzetének javulása, a vizsgák számának racionalizálása stb.), s csak ezután essen szó a vizsgaidőszak rövidítéséről.
4. Az őszi vizsgaidőszakhöz ne csupán utóvizsgaidőszak legyen, hanem az eddigiekhez hasonlóan első vizsgát is lehessen tenni egy-egy tárgyból.
5. A karokat érintő kérdések meghozatalánál jobban vegyék figyelembe minden kar sajátosságait és tapasztalatait. Mivel minden véleményegyeztetés alapja az álláspontok alapos ismerete, kérjük, hogy a rektori vezetés részletekbe menő érvekkel alátámasztott választ adjon állásfoglalásainkra. Meggyőződésünk, hogy a felek komoly, felelősségteljes hozzáállásával a változó problémák egyetemünk keretei között is megoldhatóak.

Hisszük, hogy javaslataink nem csak „bölcsész” érdekeit szolgálják. Kérjük, hogy a TTK és az AJTK hallgatói egyetértésük esetén támogassák állásfoglalásunkat.

Tisztelettel:
a BTK kari gyűlése és KISZ-vezetősége
Szeged, 1986. október 2.

Megjegyzés: ezt az állásfoglalást megküldtük a rektori vezetésnek, a karok dékánjainak, a JATE KISZ-bizottságának, valamint a karok hallgatóinak.

Nyílt válasz a József Attila Tudományegyetem bölcsészhallgatóinak

Kedves Bölcsészhallgatók! Kedves Bölcsészkar KISZ-vezetőség!

Örömmel olvastam végig nyílt levelüket, amely a szó mindkét értelmében nyílt, s amelyet a Szegedi Egyetem szerkesztősége mellett hoztam is eljuttattak, sportszerűen megadva a lehetőséget az azonnali válaszra. Én is nyílt leszek: örömmel forrással nem az a körülmény, hogy Önök keményen megmosták a fejemet, hanem az a tény, hogy a Szegedi Egyetem most már megfelelő terjedelemben foglalkozik az oktatáspolitikai vitákkal, beleértve a helyieket is (erre buzdítottam a szeptember 19-i szám 3. oldalán); de még ennél is inkább az a dolog, hogy észrevehetően haladunk az egyetemi demokratizmus felé (ami meg az ugyancsak általam fogalmazott egyetemi munkatervben szerepel), hiszen egy intézmény vezetőjét az intézmény lapjában bírálni csak ott szokás, ahol az intézmény légtérje demokratikus. Végül, de nem utolsósorban: levelük hangvételéből úgy érzem, megint sikerült egy állóvizet felkavarnom. Ezen sem szomorodom.

Örömmel nagyobb lett volna, ha megtisztelnék azzal, hogy levelüket kétféle osztják, s hozzám csak azt a részét címezik, amely az intézkedéseimmel szemben ésszerűen felhozható érveket tartalmazza. A levél másik — az előbitől élesen el nem különülő — része hallgatótársainknak szól; abban engem harmadik személyként emlegetnek, címzettje tehát nem lehetek. Ez a rész kiáltvány, amely a műfaj törvényei szerint készült; van célja (a közhangulat befolyásolása), van célpontja (cselkészségem), s ez a kiáltvány azt a forradalmi intézkedést követeli tőlem, hogy — leszámítva a mezőgazdasági munka hetének szorgalmi időszakát változtatását — mindent hagyjak úgy, ahogyan volt. Úgy vé-

lem, egy ilyen követelés elfogadása a korszellemmel és egyéniséggel egyaránt ellentétes. Ezért — engedelmükkel — a kiáltványra nem válaszolok, inkább jelenlük valóban nekem szóló részére — a vitairatra — összpontosítok.

Három dologban szeretnék egyetértésre jutni Önökkel: az őszi szünet, a vizsgaidőszak hosszúsága és a szeptemberi vizsgák ügyében. Eközben nem előzetes elképzeléseimhez ragaszkodom, csupán az oktatási fegyelem megszüntetéséhez.

A most fojyó tanév szeptember 15-én kezdődött, mivel egyes hallgatói csoportok a tulajdonképpeni szorgalmi időszakot megelőzően „tömbösített” formában foglalkoztak bizonyos (nem szakmai) tantárgyakkal. Szeptember 15-éhez 14 hétnyire van december 22; ezért a vizsgaidőszak december 22-én kezdődik és nincs egyhétes őszi szünet. Am ez nem elvi kérdés: egyetemünk új tanulmányi és vizsgaszabályzata rendelkezhet pl. úgy, hogy az őszi félév mindig szeptember 8-án kezdődjék (a tömbösített oktatás eddig az időpontig fejeződjék be), a téli vizsgaidőszak első napja legyen mindig december 22-e; és legyen egyhetes őszi szünet. Ebben a félévben november 6-ól 9-ig négy összefüggő szabadnap lesz, három a naptár szerelvényéből, egy nap pedig rektori szünet, s a karok jogában áll ezt megtoldani még egy nappal.

A vizsgaidőszak hosszúsága már elvi kérdés, de ez is csak annyiban, amennyiben az oktatási fegyelemmel függ össze. Személyes tapasztalataim főként matematika szakos és (családi okból) mérnökhallgatókra vonatkoznak, és abban foglalkozhatok össze, hogy a tehetséges hallgatók többnyire jóval a vizsgaidőszak vége előtt leteszik összes vizsgái-

kat, míg a gyenge akaratúak akkora vizsgaidőszakot használnak fel (de nem intenzív munkával!), amekkorát a szabályzatokból ki lehet préselni. Akik e két kategória egyikébe sem tartoznak, azokról nem tudok ilyen sommásan nyilatkozni; arra azonban emlékszem, hogy a hallgatók lemorzsolódása abban a néhány kemény évben sem volt nagyobb, amikor a vizsgaidőszak január 20-ig tartott, amit háromnapos utóvizsgaidőszakkal egészített ki (igy volt ez például 1966-ban!).

Önök ezzel szemben azt mondják — legalábbis így értem érvelésüket — hogy a tehetséges hallgató éppúgy kihasználja a hosszú vizsgaidőszakot tudása elmélyítésére, mint a kisebb képességű az elengedhetetlen ismeretek megszerzésére. Nincs okom feltételezni, hogy ne lenne igazuk, legalábbis a Bölcsészettudományi Kar vonatkozásában. Ezért elfogadom javaslatukat: legyen a vizsgaidőszak hat hét, azaz tartson január 31-ig (február elseje vasárnap). Úgy gondolom, célszerű ezzel elérem: a tanulmányi fegyelmet erősíteni fogja, ha minden hallgató tudja, hogy megfelelő tartamú vizsgaidőszak áll rendelkezésére, amely után azonban csak szoros kivétellel, különös méltányolást érdemlő esetekben kaphat további vizsgaengedélyt.

Ha következetes akarok lenni — és az akarok lenni — akkor el kell fogadnom a második félév beosztására vonatkozó javaslatukat is: a tavaszi félév szorgalmi időszakát kezdődjék február 2-án és tartson május 16-ig (május 17-e vasárnap). A vizsgaidőszak tartson a tavaszi félévben is hat hétig: május 18-tól június 27-ig. Ennek megfelelően azonban szeptember elején is — éppúgy, mint február elején — csak kivételes engedéllyel

lehessen vizsgázni. A részletek kidolgozása ugyan az új tanulmányi és vizsgaszabályzatot előkészítő, oktatókból és hallgatókból álló bizottság feladata, annyi azonban idekivánkozik, hogy különös méltányosságot nemcsak az egyéni sorscsapást szenvedett hallgató érdemel (ilyen — reméljük — nem sok lesz egy-egy félévben), hanem az is, aki háromszakos tanulmányokat folytat, vagy az adott tanévben külföldi részképzésben vett részt.

Ennyit mondhatok most azokról a kérdésekről, amelyekben vitájuk van velem. S befejezésül, ha már azzal kezdtem válaszomat, hogy levelük egészében örömet szerzett, hadd legyen a válasz teljes: azt sem hallgatom el, hogy levelüknek van olyan része is, amely felháborít. Nem a „kiáltvány”; az tetszik nekem, magam is gyakorló avangardista voltam diákkörömben. (Igaz, ehhez való jogom akkor még nem volt becikkelyezve; le is gorombított nyilvánosan és keményen az egyetem akkori fura ura, aki azóta idegenben szakadt házáknál avaszt.) Az háborít fel, hogy egyetemünk egy karán olyan hallatlan maximalizmus uralkodik, hogy gyakorlatilag lehetetlen vizsgákra készülni becsületes szeminárium munká mellett, s ezt a képtelen állapotot kiváló hallgatók tömegei (mert hiszen 4,30 a kari átlag) lelkesen védik. Igazán kedvem lenne nyílt levéllel fordulni Dr. Mikola Tibor dékánhoz és a BTK oktatóihoz, csak attól tartok, ahogya állnam meg, hogy levelem ne csapjon át kiáltványba, ami ma már — sajnos — életkori okokból nem az én műfajom.

Megbecsüléssel
DR. CSÁKÁNY BÉLA
egyetemi tanár, rektor
Szeged, 1986. október 14.

félévnel kisebb anyagból vizsgáznak, egy héttel rövidebb ideig vizsgázhassanak. Véleményünk szerint ezt a felkészülés színvonala sanyli meg. Ha egy diák úgy akarja beosztani a vizsgaidőszakját, hogy mindenre minél több időt hagy, azt feltételezhetően két okból teszi: egyrészt minél jobban el kívánja sajátítani a tananyagot, másrészt egy kissé csökkenteni akarja a stressz fokát és minőségét, azét a stresszt, amely ellen a rektori vezetés is fellép. Ennek csak formálisan mond ellent az, hogy akinek sok vizsgája van, annak is jól el kell sajátítania az anyagot, ezért ezt a tudásszintet a kevés vizsgával rendelkező kevesebb idő alatt éri el. Az ugyanis nyilvánvaló önelmentmondást jelentene az

anyagát, s ezt csak fel kell elevenítenie a vizsgaidőszakban. Nem ismerjük pontosan a másik két kar helyzetét, de a bölcsészkaron nem ez az alaphelyzet. A szemináriumokra való folyamatos olvasás és készüléshétre hétre, napról napra lekötött a hallgatókat, s az, ami a szemináriumok anyagát képezi, vagy csak része a vizsgaanyagának, vagy kiegészíti, pontosítja a vizsgaanyagot. Az, hogy egy szemináriumon teljességében át lehessen nézni a teljes vizsgapenzumot, azért is irreális, mert az előadások anyaga sok esetben teljesen eltér a szeminárium tematikától és gyakran a szemináriumok és előadások együttes anyaga sem fogja át a vizsgán számonkérendőket. Sok anyagot önállóan, jegyzetből kell

lag lehetetlen vizsgákra készülni becsületes szeminárium munká mellett, a legfőbb céllal ellentétes lenne az eredmény: csökkenne az oktatás színvonala.

Fischer Lajos, karunk ötödikes hallgatója 1986 júliusában egy petícióban vizsgálta meg a kari óra- és vizsgaszámokat, félévekre és szakokra lebontva. Ez a rektornak benyújtott petíció azóta is megválaszolatlan maradt, a rektori vezetés csak annyit reagált rá, hogy: „ismerjük atól cettig”. Arról, hogy a petícióban leírtakról a rektori tervezet mit használt fel, egyáltalán mit vett figyelembe, eddig szó sem esett.

Fontosnak tartja a rektori tervezet az őszi vizsgaidőszak eltörlését, avagy annak utóvizsga-időzakká való